

Končna dodatna vprašanja za kandidata za komisarja Wopkeja Hoekstra

1. Na predstavitvi ste se zavezali, da boste ravnali v skladu z nasvetom svetovalnega odbora in zagovarjali cilj vsaj 90-odstotnega zmanjšanja neto emisij toplogrednih plinov do leta 2040. Niste pa odgovorili na vprašanje, ali bodo v oceno vključeni tudi scenariji, ki ne upoštevajo priporočila odbora. Ali lahko natančno navedete, kateri scenariji bodo vključeni v analizo v skladu s členom 4(5) podnebnih pravil in kako boste upoštevali zadostnost in spremembe življenjskega sloga? Iz mnenja svetovalnega odbora je tudi razvidno, da je treba zgodaj ukrepati za izboljšanje pravičnosti prispevka Unije k svetovnim prizadevanjem za ohranitev temperature pod 1,5 °C. Kako nameravate to upoštevati, predvsem v zvezi s ciljem za leto 2035?

Odgovor:

EU z zgledom vodi prizadevanja na tem področju in bi jih morala še naprej, in sicer z določitvijo ambicioznih ciljev v skladu s cilji iz Pariškega sporazuma in najboljšimi razpoložljivimi znanstvenimi dognanji.

Kot že omenjeno, delo v zvezi z oceno učinka za podnebni cilj, zastavljen za leto 2040, že poteka. Sodelovali bomo s službami Komisije, da bi zagotovili, da se v oceni učinka preučijo predvideni učinki scenarijev, ki zajemajo vse poti od leta 2030 do leta 2050 in cilje za leto 2040, vključno s tistimi iz priporočil Evropskega znanstvenega svetovalnega odbora za podnebne spremembe o poteh do leta 2040 in ogljičnem proračunu. Na tej podlagi bomo zagovarjali minimalni cilj vsaj 90-odstotnega neto zmanjšanja toplogrednih ciljev do leta 2040. V oceni bo obravnavana tudi različica (primer LIFE), pri kateri bo preučeno, kako lahko spremembe življenjskega sloga, vključno s spremembami prehrane in mobilnosti ter učinkovitejšo rabo virov, podprejo naše ambicije. Preučili bomo tudi zadevne scenarije, ki jih Znanstveni svetovalni odbor ni opredelil kot izvedljive.

Ob upoštevanju cilja vsaj 55-odstotnega zmanjšanja do leta 2030 kot izhodiščne točke bo cilj za leto 2040 in ustrezen ogljični proračun določil jasno usmeritev za desetletje med letoma 2030 in 2040, s čimer se bosta gospodarskim akterjem in državljanom zagotovili jasnost in predvidljivost. Takšna krivulja bo pokazala tudi, kaj naj bi EU dosegla do leta 2035. To bi moralo veljati tudi za naše nacionalno določene prispevke za leto 2035.

Ko bomo določili cilj za leto 2040, bo posodobitev nacionalno določenih prispevkov za leto 2035 mejnik na poti med letoma 2030 in 2040. Bolj ko bomo uspeli zmanjšati svoje emisije do leta 2030, boljše bo naše izhodišče za naslednje desetletje in nižje bodo skupne emisije v ozračje. Pričakuje se, da bomo s svežnjem „Pripravljeni na 55“ do leta 2030 dosegli 57-odstotno zmanjšanje, in zavezujemo se, da bomo izkoristili vsako priložnost za sodelovanje z državami članicami in deležniki, da bi ne le presegli nacionalno določene prispevke v višini 55 % leta 2030, temveč da bi jih presegli tudi leta 2035.

2. Ali se lahko zavežete, da boste pravočasno predložili seznam strank in projektov, v katerih ste sodelovali pri McKinseyju ali jih nadzorovali?

Odgovor:

Da. Stopil bom v stik z družbo McKinsey in preveril, ali in na kakšen način se lahko seznam strank in projektov, v katerih sem sodeloval ali jih nadzoroval v času svojega delovanja pri družbi, pravočasno razkrije. Kot sem navedel včeraj, pri družbi McKinsey nisem delal za Shell ali drugo naftno družbo.

Poleg tega sem bil v času službovanja kot minister v odnosih s podjetji vedno zelo jasen glede svojih pričakovanj in bom še naprej uporabljal najvišje standarde preglednosti.

3. Kakšna je vaša vizija o najboljšem načinu, da bi dosegli tehnološko nevtralnost in spodbudili enake konkurenčne pogoje v energetske sektorju glede na to, da je treba ohranjati in izboljšati okolje?

Odgovor:

Tehnološka nevtralnost je že od nekdaj temeljno načelo Komisije in je prispevala k uspehu naših evropskih politik.

Prav tako lahko države članice svobodno izbirajo med različnimi viri energije in suvereno pravico, da določijo splošno sestavo svoje oskrbe z energijo. To je temeljno načelo, zapisano v členu 194, odstavek 2, Pogodbe o delovanju Evropske unije.

Države članice pri izbiri nacionalne mešanice virov energije zavezujejo podnebni cilji, o katerih smo se dogovorili, in okoljska zakonodaja, ki smo jo sprejeli skupaj. Imamo vrsto predpisov in sporazumov, ki določajo cilje glede zmanjšanja emisij toplogrednih plinov in varstva okolja.

Sedanji pravni okvir predvideva cilje za delež obnovljivih virov energije v mešanici virov energije. Več ko je obnovljivih virov energije v naši mešanici virov energije, bolje smo zaščiteni pred visokimi cenami uvoženih fosilnih goriv, saj so obnovljivi viri energije veliko cenejši in manj nestanovitni kot fosilna goriva. Zato se ne smemo oddaljiti od začrtane poti, da bi Evropi omogočili oskrbo z zeleno energijo in energijo iz obnovljivih virov. To nameravamo storiti, med drugim s pomočjo pripravi revizije zasnove trga električne energije ter svežnja o razogljčenju vodika in plina v prihodnjih mesecih.

Obenem lahko k izpolnitvi cilja podnebne nevtralnosti in zmanjšanja emisij za vsaj 55 % do leta 2030 prispevajo vsi viri energije, ki znatno zmanjšujejo emisije, tudi jedrska energija in energija iz biomase, odvisno od razmer v posamezni državi članici.

Trenutno so v pripravi poti prehoda v zvezi z mobilnostnim, agroživilskim in maloprodajnim ekosistemom.

Kot je predsednica napovedala v poročilu o stanju v Uniji 2023, zdaj potekajo dialogi o čistem prehodu s številnimi sektorji, pri čemer se obravnavajo njihove celotne dobavne verige. Sprejeti so bili pravila in zakonodaja, ki vsebujejo cilje za leto 2030, ter naš skupni cilj, da postane Evropa do leta 2050 podnebno nevtralna, vendar želimo poleg razprave o izzivih in priložnostih prehoda ter o tem, kako ga lahko Evropa pospeši, razpravljati o vseh vprašanjih, ki se pojavljajo v tej fazi izvajanja, da bi ugotovili, kako jih najbolje obravnavati. Pri prehodu bomo posebno pozornost namenili tudi malim in srednjim podjetjem.

Prizadevali si bomo, da bodo ti dialogi redni in da bodo sčasoma vodili v pripravo sektorskih časovnih načrtov ali poti prehoda v skladu s členom 10 evropskih podnebnih pravil.

5. Na predstavitvi ste omenili, da je treba mobilizirati več sredstev za mednarodno podnebno financiranje, še posebej za izgubo in škodo. Ali lahko pojasnite, kako bi lahko kratkoročno uresničili vaš predlog za dodatna lastna sredstva in kako bi lahko prispevala k reševanju nekaterih spornih vprašanj mednarodne agende za podnebno financiranje, kot so sklad za izgubo in škodo ter zahteve pobude iz Bridgetowna?

Odgovor:

Svet za zunanje zadeve se je na podlagi najnovejših znanstvenih in ekonomskih spoznanj Medvladnega panela za podnebne spremembe (IPCC), Mednarodne agencije za energijo in drugih strokovnih virov dogovoril, da bo EU sistematično spodbujala in pozivala k svetovnemu prehodu na energetske sisteme brez fosilnih goriv z nezmanjšanimi emisijami precej pred letom 2050. Ta poziv je predsednica Komisije Ursula von der Leyen podprla na podnebnem vrhu, ki je prejšnji mesec potekal v New Yorku.

Za hitro postopno opuščanje je bistveno, da se z mehanizmi za oblikovanje cen ogljika, katerih prihodki bi se lahko uporabili za podnebno financiranje, tudi izgube in škode, določi cena za emisije ogljika. Davki, predvideni v direktivi o obdavčitvi energije, lahko prav tako prispevajo k povečanju prihodkov. V času mojega službovanja kot finančni minister si je Nizozemska prizadevala za evropski letalski davek. Želim storiti vse, kar je v moji moči, da bi v Evropi in po svetu zbral podporo za uvedbo globalnega letalskega davka.

Kar zadeva namenitev deleža prihodkov držav članic iz sistema za trgovanje z emisijami za mednarodno podnebno financiranje, lahko gradimo na revidirani direktivi o sistema za trgovanje z emisijami, ki države članice že poziva, naj „pri določanju uporabe prihodkov, ustvarjenih s prodajo pravic na dražbi, upoštevajo potrebo po nadaljnjem povečanju mednarodnega podnebnega financiranja v ranljivih tretjih državah“.

Z državami članicami si bom prizadeval doseči dogovor o postopnem povečanju takih prihodkov za podporo najranljivejšim državam v boju proti podnebnim spremembam, tudi pri kritju utrpele

izgube in škode. Menim pa, da EU ne bi smela biti edina, ki bo dodatno okrepila svoj prispevek, zlasti glede na to, da je že zdaj pomembna donatorka. Vse druge velike onesnaževalce, ki lahko to storijo (od ZDA in Združenih arabskih emiratov do Kitajske), bi morali pozvati, naj prispevajo večji in pravičnejši delež podnebne financiranja, tudi z določitvijo cene ogljika in dodelitvijo dela tovrstnih prihodkov. Zato zelo cenim pobudo Poziv k ukrepanju za trge ogljika, usklajene s Pariškim sporazumom, ki jo EU spodbuja od junijskega vrha v Parizu in v kateri so vsi veliki onesnaževalci pozvani, naj pospešijo razvoj učinkovitih instrumentov trga ogljika, da bi pokrili vsaj 60 % svetovnih emisij (v skladu s svetovnim izzivom določanja cen ogljika, ki ga je uvedla Kanada), in razmislijo o tem, da bi del prihodkov, ustvarjenih na njihovih trgih ogljika, namenili za mednarodno podnebno financiranje.

Pobuda iz Bridgetowna poziva tudi k vključitvi drugih virov financiranja, npr. dajatve na proizvodnjo fosilnih goriv, ki bi bila uvedena na svetovni ravni, ki bi prispevali h kritju stroškov izgube in škode, zlasti za najranljivejše države. Zavedam se, da bo za doseg mednarodnega sporazuma o novih davkih ali dajatvah potreben čas, menim pa, da je zdaj čas, da se nadaljujejo in pospešijo razprave na svetovni ravni, pri čemer je treba graditi na vrhu o svetovnem finančnem paktu, pa tudi na afriškem podnebnem vrhu. Pri tem bi morali nove vire financiranja bolje povezati z izvorom emisij toplogrednih plinov na svetovni ravni (načelo onesnaževalec plača).

Razprave, ki so potekale na nedavnem zasedanju Mednarodne pomorske organizacije o vključitvi dajatve na emisije iz ladijskega prometa v sveženj ukrepov, ki jih je treba izvesti za razogljičenje sektorja ladijskega prometa, so spodbudne. Veseli me, da je EU to pobudo odločno podprla, in menim, da bi jo morali vzeti za zgled in jo ponoviti v več sektorjih. Pripravljen sem predlagati tudi druge vire financiranja, povezane z emisijami toplogrednih plinov ali ne, pod pogojem, da bi se te nove dajatve ali prispevki uporabljali na svetovni ravni.

6. Kdaj boste določili rok za postopno odpravo subvencij za fosilna goriva združljiv s ciljem omejitve globalnega segrevanja na 1,5 °C v skladu s členom 3 osmega okoljskega akcijskega programa? Ali se lahko zavežete, da boste uporabili vsa razpoložljiva sredstva, da boste poskrbeli, da bodo države članice v svoje nacionalne energetske in podnebne načrte vključile jasne znanstveno utemeljene cilje za postopno odpravo subvencij za fosilna goriva ter konkretne ukrepe za njihovo doseganje, po potrebi tudi z dodatnimi ukrepi EU? Ali se lahko zavežete, da si boste prizadevali za jasno stališče Unije na konferenci COP28, in sicer, da se postopno odpravi vsa fosilna goriva?

Odgovor:

Zavzemali se bomo za ukrepe za pospešitev postopne odprave subvencij za fosilna goriva. Ob upoštevanju načela, da se ne škoduje bistveno, bomo službe Komisije pozvali, naj analizirajo znesek subvencij, dodeljenih iz proračuna EU. Državam članicam bomo toplo priporočili in jih spodbujali, naj prav tako uporabljajo to načelo in si prizadevajo za „zeleno oblikovanje proračuna“.

Letos so države članice na podlagi skupne metodologije prvič poročale o postopni odpravi subvencij za energijo v skladu z uredbo o upravljanju. Komisija te informacije zbira v posebnem poročilu o subvencijah za energijo, ki naj bi bilo sprejeto konec oktobra, skupaj s poročilom o stanju energetske unije, iz katerega bo razviden obseg tega izziva. Zavezuje se, da bomo temu vidiku ter predlaganim politikam in ukrepom za postopno odpravo subvencij za fosilna goriva v osnutkih posodobljenih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov držav članic namenili posebno pozornost ter da bomo do konca leta v okviru ocene Komisije pripravili priporočila.

Poleg tega je Komisija začela ocenjevanje same uredbe o upravljanju in bo o tej oceni poročala do drugega četrtertletja 2024. Pripravili se bomo na vključitev posebnih določb in datuma za postopno odpravo subvencij za fosilna goriva, kot je predvideno v 8. okoljskem akcijskem programu.

Kot sem dejal na predstavitvi, se veselim sodelovanja s komisarjem Paolom Gentilonijem, da bi pospešila razprave o direktivi o obdavčitvi energije, ki je zelo pomemben gradnik svežnja „Pripravljeni na 55“. Hkrati bom skupaj z izvršnima podpredsednikoma Marošem Šefčovičem in Valdisom Dombrovskisom ter komisarjem Paolo Gentilonijem predlagal razpravo o postopni odpravi subvencij za fosilna goriva na prihodnji seji Sveta ECOFIN.

Kot je predsednica Komisije Ursula von der Leyen dejala na podnebnem vrhu ZN v New Yorku, bo EU zaključila postopno opuščanje fosilnih goriv z nezmanjšanimi emisijami precej pred letom 2050. Komisija bo na seji Sveta za okolje, ki bo potekala 16. oktobra in na kateri bodo sprejeti sklepi o stališču EU za konferenco COP28, zagovarjala opustitev ali omejitev sklicevanja na fosilna goriva z nezmanjšanimi emisijami. Vsekakor smo trdno prepričani, da bi bilo treba pri sektorjih v Evropi, v katerih je težko zmanjšati emisije toplogrednih plinov, dati prednost zajemanju in shranjevanju ogljika, ki ju ti sektorji pri svojih prizadevanjih za razogljičenje resnično potrebujejo.